

SRPSKO PEVAČKO DRUŠTVO «LIRA» U DALJU

Protojerej – stavrofor **Ratomir Petrović**
Osijek

Srpsko pevačko društvo «Lira» osnovano je u Dalju 1880. godine, na inicijativu Milana Milankovića, uglednog daljskog trgovca, Spasoja Dedića, učitelja, sveštenika Pavla Mihajlovića, paroha, Vase Muačevića, upravnika Patrijaršijskog imanja u Dalju i njegovog brata Jovana Muačevića, osječkog advokata.

Prva glavna skupštinska sednica održana je u Dalju, 24. februara 1885. godine. Ovoj sednici prisustvovali su Jovan i Milan Milanković, Đorđe Mišić, Đoka Paprić, Ćiro Radotić, Dragoljub Šajković, Ljubomir Avramović, Spasoje Dedić, Panta Maslarić, Steva Marinković, Đoka Miladinović, Toma Milanković, Toma Opšić, Joca Papulić, Velimir Popović, Jeca i Katica Grčić, Ljubica Zaharić, Julka Jezdimirović, Aleksandra i Soka Mihajlović, Julka i Soka Sokolović i Milica Stojšić, ukupno 29 duša. Iz zapisnika se vidi da je društvo već aktivno radilo i da je privremeni predsednik bio Đoka Marinković. Spasoje Dedić, u odsustvu predsednika, predlaže da se «Srpsko pevačko društvo «Lira» koje ovde u Dalju deluje i postoji, stalno konstituiše na osnovu svojih pravila, koja su 26. januara 1885. godine od Visoke kraljevske vlade u Zagrebu odobrena». Društvo je tada brojalo 20 sudelujućih i 26 potpomažućih članova. Tom prilikom zamoljen je Ćira Radotić, kao najstariji prisutni član, da se primi dužnosti predsednika «ad hok» dok se društvo ne konstituiše, a Joca Gligorović da se za to vreme primi dužnosti tajnika, što su obojica prihvatili.

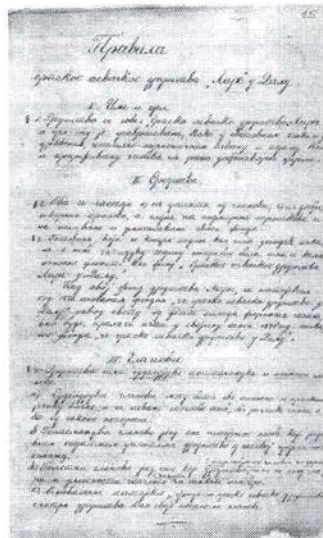
Predsednik Ćira Radotić dao je još jednom pročitati čl.17. društvenih pravila, koja određuju način izbora predsednika i članova odbora i poziva skupštinu da pristupe izboru. Pošto je obavljeno glasanje, u odbor su izabrani: od potpomažućih članova Ćira Radotić, Jovan Milanković i Đorđe Mišić, a od sudelujućih Đoka Marinković, Panta Maslarić, Toma Milanković i Ljubica Zaharić. Za predsednika je izabran Đoka Marinković, «što su članovi skupštine sa burnim «živili» na znanje uzeli». Pošto novoizabrani predsednik Đoka Marinković, načelnik opštine Sarvaš, nije prisustvovao sednici, sednica je prekinuta. Toma Milanković i Spasoje Dedić budu delegirani od strane skupštine, «da novoizabranom predsedniku otidu, da ga o izboru obaveste i kao predsednika pozdrave. Rad skupštine je nastavljen i za blagajnika je izabran Milan Milanković, za tajnika Đorđe Mišić, a za hranioca (arhivara) Spasoje Dedić – horovođa.

Već 3. marta doneta je odluka da se naruče mesingani pečati, jedan za vosak, drugi za biljegovanje. Tom prilikom, umoljen je Milan Milanković da prilikom putovanja u Beč nabavi knjigu za upisivanje članova prema ustroju škole. Pevačko društvo imalo je i svoga poslužitelja Vukašina Miladinovića, kome je za 1885. godinu određen a plata 12 forinti. Za tu platu dužan je «posluge svršavati što je putno Pevačkom društvu, specijalno i saziv za besede i druge sazive».

Odbor se saglasio da se «Osnovno pismo» i društvena pravila prepišu u zapisnik. Za ovaj rad umoljen je Đorđe Mišić perovođa, da ih prepíše. Pravila društva sastojala su se od 31 člana u kojima je obuhvaćen rad društva, članovi društva, njihova prava i dužnosti, uprava, skupština, eventualni prestanak rada itd.

Da je društvo aktivno radilo vidi se po tome što je 25. marta 1885. godine na predlog Tome Milankovića i Pante Maslarića doneta odluka «da se ovomestno sveštenstvo umoli, da na dan 6. aprila t.g. u spomen hiljadugodišnjice smrti slovenskih apostola Ćirila i Metodija u crkvi bogosluženje uz sudelovanje pevačkog društva održi. Da se istog dana uveče beseda sa igrankom priredi».

Iz Beča F. Ralinger izvestio je Liru, da će knjigu za svojevrsno upisivanje članova, po zahtevu tvrdo uvezana, od 100 listova za 8 forinti i 60 novčića napraviti. Jedan pečat za vosak za 5

forinti, jedan pečat za tečnost, 1000 marki za zatvaranje pisama s formom za 4 forinte i 50 novčića, a ova, ako se dublje izreže, uz doplatu od 2 forinte, može služiti kao pečat za vosak, 1000 kovrti sa tiskanim natpisom naslova društvenog za 4 forinte. Na ovu ponudu odbor je pristao i iste stvari je doneo iz Beča Milan Milanković.

Za neredovno dolaženje na horske probe ustrojena je knjiga izostanaka u koju su se beležili izostanci članova, a na sednicama odbora razmatrano je da li su izostanci opravdani ili ne. a finansijsko poslovanje društva, ponovo je umoljen Milan Milanković da naruči knjigu u Beču za račune i mastilo sa kutijom za pečat. obrovlnim prilozima, pojavili su se i prvi darodavci, N. N. sa 2 i Srpska pravoslavna crkvena opština sa 50 forinti. Za proslavu hramovne slave Sv. velikomučenika Dimitrija, predloženo je da Pevačko društvo peva na svetoj liturgiji, a uveče da se održi večernja zabava bez ikakve ulaznice. Nema nikakvih zapisa kako je održana.

Na redovnoj godišnjoj skupštini, 9. februara 1886, predsednik žali «da je danas broj članova nepodpun» i izjavljuje «da će se radu pristupiti, ma broj članova nepodpun bio». Horovođa je podneo izveštaj: «naučili smo u tečaju 1885. godine 6 svetovnih pesama za muški zbor, 2 za mešoviti i jedan dvopev. Od crkvenih pesama Liturgiju» bez imena autora. Tom prilikom, po pravilima društva pri obnovi uprave, predsedničko mesto zauzima najstariji član Mito Knežević. Glasalo se upisom na cedulje. Broj članova bio je 19, isto toliko ispunjenih cedulja. Pošto su cedulje u ruke predsednika predane, to on zamoli da Milan Milanković cedulje čita (jer on ne vidi dobro) i tako opet tajnim glasanjem odbor bude izabran, od 8 članova. Maksim Miladinović obratio se molbom 26. februara 1886. godine da pevačko društvo sudeluje pri ukupu njegovog oca.

Povodom ovog slučaja, odbor je doneo sledeću odluku:

- 1) Pevačko društvo Lira sudelovaće iz počasti pri ukupu svojim, kako sudelujućim, tako i počasnim članovima i svima članovima njihove porodice, koji u njihovoj zajednici i pri jednom stanu žive, a stariji su od osam godina.
- 2) Isto tako, učiniće društvo tu počast osobama koje to budu zahtevale, a u društvenu blagajnu polože za to 50 forinti priloga, ako su za života neporočne bile, o čemu će ipak odbor odlučiti.

Bilo je kod članova Lire smrtnih slučajeva, te je društvo prošle godine četiri puta na opelu i jednom na parastosu pevanjem sudelovalo. Sahrana je te godine bilo 114.

Na skupštinskoj sednici održanoj 15. marta 1887. godine prihvaćen je blagajnički izveštaj: Gotovina = 86 f. 52 n.; Neplaćeni prilozi članova = 123 f. ; ukupno: 309 f. 52 n.

U toku 1886. godine naučene su ove pesme: «Bogovi silni», «Ne plaši se Srbini», «Rastanak» (mešoviti hor), «Padajte braćo» (muški hor) i opelo od Rendhartingera. Iz Rendhartingrove liturgije: «Aliluja», «Oca i sina», «Dostojno i pravедno jest», «Svjat», «Tebe pojem», «Jedin svjat» i sva jektenija.

Rad nije dugo trajao. Već 1887. godine prestaje rad «Lire» iz nepoznatih razloga, navodno zbog ostavke horovođe Spasoja Dedića i nedovoljnog broja članova sposobnih za pevanje. Tek 1910. godine otpočinje Društvo ponovo sa radom, kad je za horovođu izabran novi učitelj Srpske pučke škole Milivoj Pavlović, koji je tu dužnost vršio sve do 1914. godine. Te godine je mobilisan, te je kao vojni obveznik bio do 1916. godine, kada je demobilisan i premešten u Podravsku Slatinu. Odande se ponovo vraća u Dalj 1920. godine i preuzima dužnost horovođe koju je vršio bez prestanka sve do 1941. godine.

Iako društvo nije postojalo, nekoliko još živih članova održalo je skupštinsku sednicu 2. februara 1897. godine. Bili su prisutni potpredsednik i blagajnik Panta Maslarić, Ljubomir Avramović, Velimir Popović, Vlada Stojković i Joca Papulić, a od potpomažućih Jovan Milanković. Potpredsednik se obratio članovima pitanjem: «da li se uobće sednica održati može, jerbo su samo pet članova prisutni?» No, pošto je više njih umrlo i raselilo se, a u mestu ih više skoro i nema, a otkako je poslednja sednica održana i otkako je ovo društvo usled ostavke horovođe Spasoja Dedića prestalo, proteklo je već 10 godina. Pošto je potpredsednik ujedno i blagajnik upitnog društva, «da se jednom račun društvene blagajne pregleda i novac koji se u blagajni nalazi, te pošto je ovo društvo prestalo bitisati i pošto nisu izgledi da će ono svoj rad moći nastaviti, to moli da se u smislu društvenih pravila čl.34 kako blagajna, tako i predmeti crkvenoj općini da se predaju i moli, mada su samo pet članova prisutni, da se skupština održi».

Prilikom pregleda ustanovljeno je da je blagajničko poslovanje ispravno. Gotovina iznosi 131 forintu i 42 novčića, te blagajniku otpust od računa podeljuju. Skupština jednoglasno zaključuje, da se

umoli Srpska pravoslavna crkvena općina, da u smislu društvenih pravila čl. 34 primi kao zakladu gotovinu od 131 forinte i 42 novčića, a po inventaru sve društvene pevačke predmete, s tim, ako bi se vremenom pevačko društvo obnovilo, da kako gotovinu sa priplođenim kamatama i društvenim predmetima glasom inventara obnovljenom društvu vrati, odnosno preda». Ovlašćuju se Panta Maslarić i Vlada Stojković da crkvenoj općini sve gore navedeno pridadu. Zaključak, tj. zapisnik ovaj u prepisu crkvenoj općini uz dopis ima se dostaviti.

Bivši horovođa Spasoje Dedić, u sporazumu sa Pantom Maslarićem, dao je društveni harmonijum pučkom učitelju Brajkoviću, da se na istom vežba. Članovi su jednoglasno zaključili da se Brajković pismeno pozove da društvu harmonijum vrati za 8 dana.

Nastupilo je vreme kada društvo nije delovalo. Taj period opisuje Milivoj Pavlović: «Pošto za razdoblje od 1887. do 1919. godine nema pismenih podataka, jer su zapisnici sa celim inventarom i gotovinom, na osnovu zaključka skupštinske sednice Srpskog pevačkog društva «Lira» od 2. novembra 1887. godine, a u smislu čl. 34 društvenih pravila, predani u pohranu ovdašnje crkvene opštine, to ukratko iznosim ponovo pokretanje osnivanja «Lire», te povremen njen rad. Od godine 1897. do 1910. društvo nije uopće radilo. Razlog je nedostatak stručnog lica za horovođu i neshvatanje tadašnje inteligencije i viđenih ljudi o potrebi postojanja jednog ovakvog kulturno prosvetnog društva.

Istom godine 1910. učitelji Srpske škole, uz podršku svesnih Srba zanatlija, naprednijih seljaka i mesne inteligencije, ponovo se angažuju oko uspostavljanja Srpskog pevačkog društva «Lira». Sada počinje intenzivan rad u Društvu, pod upravom horovođe Milivoja Pavlovića. Društvo priređuje kulturne proslave i javne priredbe, te obilno potpomaže rad i nastajanje svih kulturnih ustanova u Dalju. U tom radu zateče nas rat 1914. godine, te «Lira» opet morade prekinuti sa radom sve do 1919. godine. Te godine počinje «Lira» ponovo sa vršenjem svoje kulturno prosvetne misije sve do 1941. godine».

Prva skupštinska sednica održana je 21. decembra 1919. godine u Srpskoj čitaonici u zgradi Sokolskog doma u Dalju, u svrhu osnivanja Srpskog pevačkog društva. Prisutni su bili, od strane Srpske čitaonice: Spasoje Dedić kao predsednik i član odbora, Ognjen Mangulović, paroh, Steva Eklemović, Dušan Aleksić, Radoje Stepanov, Radoje Stojanović i Toša Popović, a od pevača članova dosadašnjeg društva: Rade Zaklanović, Lazar Ljubojević, Jefta Stanojević, Dušan Varnica, Momir Iličić, Veso Orsić, prof. dr. Milan Stijić, Milan Vukelić, Laza Stojačić, Đoka Ocić, Steva Milanković, Milan Borojević, Veso Ćurčić, Laza Dokić i Vojin Ajduković. Od članova čitaonice koji su se prijavili za članove osnivače: Sava Stijić, berber, Milan Ljubojević, kolar, Marko Ajduković, kovač i Stevan Jokić, trgovac.

Predsednik napominje da mu je pripala prijatna dužnost da ovu skupštinu sazove, ističe potrebu i važnost pevačkog društva kao kulturne ustanove uopće i kao srpsko nacionalno-kulturne ustanove napose (osobito).

U pravilima fonda za osnivanje kojim rukuje Srpska pravoslavna crkvena općina i sa pravilima «Lire» bivšeg pevačkog društva u Dalju, pojavljuje se potreba sakupljanja članova osnivača, da bi njihovim priložima fond dostigao potrebnu svotu i da se od njegovih kamata može plaćati samostalan horovođa. Aklamacijom u privremeni odbor izabrani su: (a) od osnivača, dr. Prokopije Uzelac za predsednika i Savo Stijić, (b) od potpomažućih članova: Spasoje Dedić i Joca Papulić, (v) od izvršnih članova: Stevo Milinković, Toša Popović, Vojin Ajduković i dr. Milan Stijić. Osim toga je po položaju član odbora Milan Vukelić, koji je u dosadašnjem prigodnom pevačkom društvu figurirao kao horovođa. Na sednici su se oglasili i prvi priložnici²³

Konstitutivna sednica održana je 26. decembra 1919. godine. Tada su izabrani: za blagajnika Sava Stijić, za perovođu Todor V. Popović, za hranioca (arhivara) Milan Vukelić, a za njegovog zamenika Vojin Ajduković.

²³ Savo Stijić - 50 k. Dr. Rodoljub Stojaković, paroh - 30 k. Milan Zelenjak - 30 k. Spasoje Dedić - 20 k. Vasa Popović - 50 k. Steva Kovačević - 40 k. Radoje Stepanov - 20 k. Veso Grčić - 10 k.

U to vreme bio je običaj da momci uveče pevaju ulicom. «Radi toga pod br. 3 Spasoje Dedić je predložio i na sednici usvojeno, da pevač i pevačica posle svršene pevačke vežbe polazeći kući svojoj ne pevaju sokakom, već mirno idu svojoj kući. Da svaki pevač i pevačica uveče kada nema pevačke vežbe, ne udaljavaju se od svojih kuća na kojekakve večernje sastanke, već su dužni svojim ponašanjem čuvati ugled ovoga društva».

Da bi se sakupilo što više članova pevača, pojedini članovi su išli od kuće do kuće i ubeđivali ljude da dođu na pevanje. Sada se pojavljuje privremeni dirigent Milan Vukelić, učitelj, i gđa. Ida Grujić, korepetitor, koji uvečavaju pevače, koji se masovno odazivaju. U članstvo Društva se prijavio 21 osnivač, 62 potpomažućih i 55 sudelujućih (29 ženskih) članova.

U to vreme u Dalju je postojala Srpska čitaonica i Srpska ženska dobrotvorna zadruga, koje su aktivno učestvovalе u pripremanju raznih svečanosti, na kojima je glavno mesto pripadalo «Liri». Za trud oko pripremanja zabava i repertoara «Lire», uprava je odala priznanje gđi. Idi Grujić i učitelju Milanu Vukeliću.

Krajem aprila 1920. godine, dirigovanje horom je preuzeo učitelj Milivoj Pavlović. Odmah je hor počeo sa pripremanjem programa za proslavu Vidovdana, koji je slavila Srpska čitaonica.

Stigao je i prvi poziv iz Erduta, da hor peva na svetoj liturgiji 13. jula (po starom kalendaru) 1920. godine, na dan Sv. Arhangela Gavrila. Posle sv. liturgije, održan je koncert na kome su izvedene četiri kompozicije. Na slušaocе je horsko pevanje ostavilo dubok utisak i u blagajnu hora priloženo je toga dana 520 k. Broj članova stalno se uvećavao, tako da je 1921. godine društvo brojalo 125 članova i to: 22 osnivača, 29 sudelujućih, 73 potpomažućih i jednog dobrotvora.

Koliko su se horske partiture čuvalе, vidi se iz sledećeg slučaja: «Srpsko pevačko društvo «Javor» iz Vukovara obeđuje ovo društvo, da je ono nami pozajmilo partituru, za vežbu i prepis. Međutim, ispitivanjem članova doznalo se po priznanju bivšeg našeg člana Zaklanovića, sada u Osijeku, da je on spornu partituru pozajmio kao privatnik bez ovlašćenja još 1917. godine, kada ovo društvo nije ni postojalo, od njegovog prijatelja Petra Bingulca za sebe i ličnu upotrebu».

Predsednik dr. Prokopije Uzelac ostavio je sledeći zapis u svom referatu podnetom redovnoj skupštini 1921. godine.

««Lira» je osnovana 28. februara 1880. godine i donešena su pravila koja su još i danas u kreposti i kojima se i mi pokoravamo. «Lira» je osnovana u vremenu kad je ovostrani deo srpskog naroda čamio u okovima duševnog robovanja, kad nije smeo svoje misli i osećanja da slobodno izražava, već je pribegavao pesmi da u njoj dade izražaja svome nacionalnom osećanju i da svoj podmladak u tome duhu vaspita, za ona vremena koja su imala nadoći jer je svaki Srbin bio tvrdo uveren da se pogibija kosovska mora svetiti. Taj nacionalni duh provejava kroz čitavo «Lirino» delovanje, a naročito se ističe u pesmama koje su na javnim skupovima pevane: «Bogovi silni», «Ne plaši se Srbin», «Padajte braćo», «Hej trubaču» itd.

Godine 1885, 1886 i 1887. bile su vrlo plodne, što se i iz društvenih zapisnika videti može. Ali već 1887. godine predviđa se neko malaksavanje, pokazuju se neki simptomi koji nagoveštavaju prestanak «Lirinog» delovanja. S jedne strane neke razmirice, koje su nastale među pojedinim društvenim članovima, a s druge strane ondašnje političke prilike, koje su mnoge prisiljavale da se povuku sa polja javnog rada, jer se to nije rado gledalo kod pretpostavljenih vlasti.

I zbilja, punih 10 godina, sve do 2. novembra 1897. godine, Društvo miruje. Toga dana sazvalo je ondašnji predsednik Panta Maslarić odborsku sednicu na kojoj je donešen zaključak da Društvo prestane bitisati, a gotovina u novcu koja je iznašala onda 131 forintu i 42 novčića, kao i inventar, predani su Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj opštini u Dalju na sačuvanje, sa napomenom: «ako bi se vremenom Pevačko društvo obnovilo, da kako gotovinu sa pripadajućim kamatama, tako i inventar ima se društvu povratiti». Da li su kasnije preduzimani koraci da se «Lira» obnovi, ne vidi se iz društvenih zapisnika.

Nakon našeg preporoda i ujedinjenja, a na podstrek članova Srpske čitaonice, sastaje se lep broj članova sa dnevnim redom «Obnova Srpskog pevačkog društva «Lira»». Od toga dana «Lira» radi neumorno. Njoj je uspeo da prikupi u svoje kolo sve ono što je naprednije i svesnije, sve što srpski misli i oseća, sve ono što ljubi ovu milu otadžbinu, koja je na milionima mišica naših div junaka znanih i nezvanih izvojevana.

Odbor «Lire», vodeći računa u prvom redu o prosveti našeg naroda, nastojao je da izvršjujući članovi društva budu ratarski mladići i devojke. Zaslugom članova odbora, a naročito našeg vrednog

horovođe, g. Pavlovića, uspelo nam je to i provesti, te danas u «Liri» ima 36 izvršujućih članova, od kojih su 24 ratari. Koliko je društvo steklo ugleda i među našim seljaštvom i građanstvom najbolje dokazuju brojevi: 49 osnivača i 110 potpomažućih članova. Daleko bi me odvelo kad bih iznašao sav rad na kulturno-prosvetnom polju, koji je «Lira» u ove dve godine svoga opstanka uložila, već ću se samo osvrnuti na značajniji deo toga rada.

Na predlog upravnog odbora, sa odobrenjem skupštine, «Lira» je svoj kulturno prosvetni rad proširila i izvan svoga sedišta. Dalje je kroz dve godine odilazila u Erdut o crkvenoj slavi i notalnim pojanjem u crkvi, kao i svetovnim pesmama stekla je sveopće simpatije Erdutaca i osvetlala lice Dalju. Nadamo se da ćemo u ovoj godini moći posetiti Belo Brdo i Borovo, da i tamo potaknemo naš svet da se u slično društvo organizira i da šire prosvetu u svom narodu. Koliko društvu «Liri» leži napredak našeg naroda na srcu, najbolje je dokazala pokretom da se podigne «Srpski prosvetni dom u Dalju». Od koliko je potrebe prosvetni dom svima nama je poznato, jer je svaki od vas primio apel u kom je jasno bilo razloženo zašto se ovaj dom podiže. Milioni naših sinova žrtvovali su svoj život da dođemo do slobode, pa da se u slobodi možemo slobodni razvijati. Na mišicama i bajunetima njihovim izvojevana je ta zlatna sloboda, mi smo nacionalno preporođeni i ujedinjeni, a sad treba da poradimo na onom poslu zbog koga smo tu slobodu toliko željeli, a to je prosvetno polje. Naučiti čitati i pisati, zavoleti knjigu i misliti svojom glavom znači biti prosvetljen. To je misao vodilja bila kad je «Lira» pokrenula osnivanje Prosvetnog doma. Stvoriti jedno žarište koje će nas sve okupljati i koje će žarište biti luč u tami duhovnoj. Zadaća je Prosvetnog doma, uveren sam da ćete i vi svi u svom kraju poraditi, da se i najniži slojevi narodni u ovaj pokret uključe i da ponešto od svog malo žrtvuju, kako bi što pre došli do te velelepne zgrade i u njoj otpočeli spasonosni rad.

Svojim zabavama «Lira» je prikupila znatnu svotu finansijskih sredstava za podizanje toga hrama narodnoga i na dalje će raditi svim silama da to veliko delo privede ostvarenju. Društvo je doživelo i jednu retku sreću. Dana 30. decembra 1921. godine pozdravilo je svoga miloga kralja progodom njegovog boravka na daljskoj železničkoj stanici i otpevalo himnu «Bože pravde» sa takvim zanosom i muzičkom spremom, da je Njegovo Veličanstvo upravo bilo ushićeno, a i sama «Lira» će ovaj doživljaj zlatnim slovima ispisati usvoju knjigu.

Koliko je sprema pokazalo Društvo na Svetosavskoj besedi, Đidi, Đurđevskoj i Petrovdanskoj zabavi svima nam je poznato. Svršavajući ovaj kratki pregled društvenog rada, ja vas puno pozdravljam i molim da i nadalje sa istom voljom i radom potpomognete naše društvo i da svakom zgodom poradite kako bi «Lirin» rad doneo željenog ploda. Naročito vam mećem na srce «Lirino» mezimče Prosvetni dom i apeliram na vas da na krsnim slavama, svadbama i svim svečanostima prikupite po koju paru u korist Doma, ovekovečite svoje ime, jer blago onom ko dovek a živi, imao se rašta i roditi».

Srpska ženska dobrotvorna zadruga priredila je 8. marta 1921. godine zabavu na kojoj je «Lira» uzela učešća. Pored do sada naučenih pesama, izveli su «Vilino kolo», zatim na poziv mesne organizacije Srba dobrovoljaca prisustvovalo je Đurđevskom uranku, a popodne priredilo je javnu zabavu za narod u Dvorskoj bašti. Zatim je Srpska čitaonica priredila zabavu na Petrovdan na kojoj je «Lira» izvela prvi put pesmu «Padajte braćo». Ponovo su bili gosti u Erdutu na hramovnoj slavi, gde su pevali na sv. liturgiji i posle podne, na rezanju slavskog kolača, izveli četiri pesme.

Na dan hramovne slave Sv. velikomučenika Dimitrija u Dalju, služio je patrijarh srpski Dimitrije, a hor «Lira» pevao.

O Božiću 1921. godine, članovi društva su izveli pozorišni komad «Đido» na poziv Srpske čitaonice, a treći dan Božića, na Sv. arhiđakona Stefana, pevali su u kapeli Patrijaršijskog dvora.

Svetosavsku besedu društvo je pripremilo vrlo uspešno, što je obezbedilo i značajna finansijska sredstva. U toku 1921. godine primljeno je u članstvo 2 dobrotvora, 25 osnivača i 54 potpomažuća člana.

Na proslavi Vidovdana, Društvo je ponovo izvelo pozorišni komad «Đido», jer je o Božiću naišao na veliko razumevanje, pa je i ovom prilikom prijem bio izvanredan. Sav prihod od zabave koja je priređena u Dvorskoj bašti kako bi se omogućio pristup što veće publike imao je u korist podizanja Prosvetnog doma.

Tada je usvojen predlog učitelja Milivoja Pavlovića « da se Društvo, tj. diletanti slikaju».

O Vidovdanskoj zabavi predsednik dr. Uzelac, na sednici održanoj 12. jula 1922. godine, rekao je sledeće: « Gospodo odbornici! Ko nije prisustvovao samoj zabavi, taj ne može verovati sa kakvom spremom i razumevanjem odigraše pojedinci svoje uloge u «Đidi». Sveta je bilo vrlo mnogo, po mom računu oko 900 duša. Zabavu su posetili gosti iz okolnih sela: Erdut, Borovo, Vera, Trpinja, Vukovar i ostali. Kao predsednik «Lirin», a u odelu Marinka, pozdravio sam prisutne i održao predavanje o značaju prosvete. Da je predavanje potpuno uspelo, najbolji je dokaz veliko oduševljenje i pažnja s kojom je publika pratila sve. Posle predavanja, pročitao sam imena prilagača za Srpski prosvetni dom, naglašavajući kako treba ubuduće da ovu tako važnu instituciju svi zavolimo i sav trud uložimo kako bi što prije ta kula Nebojša ugledala sveta i poslužila plemenitoj svrsi. Na ovoj zabavi dobijeno je 1.869 dinara koji je predan u korist podizanja zgrade Srpskog prosvetnog doma.

U proslavi pedesetogodišnjice «Javora» u Vukovaru 1922. godine «Lira» nije učestvovala zbog hramovne slave na Vodici u Dalj-planini (Mala Gospojina 21. septembra), već je poslala delegate koji su učestvovali u povorci sa osječkom grupom. Prijem «Lirinih» članova bio je osobit i bilo im je žao što Društvo nije učestvovalo, jer je jedino koje oko sebe okuplja ratare.

Pošto je sav novac iz blagajne «Lire» predan za podizanje Prosvetnog doma, bilo je potrebno organizovati zabavu, da se ostvare prihodi za dalji opstanak Društva. Radi toga je dogovoreno da se zabava održi na Mitrovdan u Bioskopu. «Lira» će učestvovati sa 4 kompozicije, a muzika da uzme «Korčina».

Na hramovnoj slavi u Erdutu, 26. jula, hor je pevao na sv. liturgiji i posle podne na rezanju slavskog kolača. U produžetku je održan koncert, naroda je bila puna porta. Na poticaj predsednikov, umoljen je glasoviti ruski pripovedač i predavač Grigorij Petrov, te je održao u Erdutu prosvetno predavanje koje je naišlo na opće razumevanje.

Sledeća hramovna slava na kojoj je hor učestvovao bila je u Borovu 15. avgusta. Na sv. liturgiji hor je lepo pevao. Na žalost, sa koncertnim delom nije imao sreće i to zbog vrlo slabe organizacije crkvene opštine.

Srpska ženska dobrotvorna zadruga, osnovana u Dalju 1892. godine, pozvala je «Liru» da prigodom proslave tridesetogodišnjice rada peva na parastosu koji će se održati 12. jula 1922. godine. Slava Srpske ženske dobrotvorne zadruge bila je Prepodobna majka Angelina.

U vreme rada «Lire», Hrvati su u Dalju imali pevačko društvo «Neven». Dirigent «Lire» Milivoje Pavlović 19. oktobra 1923. godine izveštava odbor «kako su neki građani Hrvati, na čelu sa Ivom Burić, potakli zamisao da se između građana Hrvata i članova «Lire» proberu članovi koji brže i lakše uče i na taj način obrazuje jedan zbor, koji bi i sa težim kompozicijama mogao da istupi pred publiku».

Odbor «Lire» svagda je spreman svaki pokušaj zbližavanja bratskih pevačkih društava «Lire» i «Nevena» izdašno pomoći. Neće propustiti ni jednu ukazanu zgodu da i samu inicijativu zbližavanja primi u svoje ruke. Imajući pred očima teške okolnosti pod kojima se jedno i drugo društvo momentalno razvija, te uviđajući da bi i najneznatnija trzavica bilo u jednom ili drugom društvu mogla bitisanje društva pokolebati, odbor smatra predlog građana Hrvata kao preuranjen i mišljenja je da za sad treba poraditi u postojećim društvima i ova ojačati. Iz tih razloga odbor nije voljan da zvanično pristupi obrazovanju takvog pevačkog zbora, te prepušta svojim članovima slobodne ruke koje će stanovište pojedinac zauzeti». Ipak, na zbližavanju učinjeno je nešto. Dr. Uzelac potakao je zamisao da se ovogodišnji Dan ujedinjenja, 1. decembra, proslavi zajedno sa svim kulturno prosvetnim institucijama u Dalju. Pozvao je predsednike Srpske čitaonice, Srpske ženske dobrotvorne zadruge, Hrvatske čitaonice, Hrvatskog pevačkog društva «Neven», Vatrogasnog udruženja i Obrtničke čitaonice, te Lovačkog udruženja. Svi prisutni pristali su na zajedničku proslavu sa željom da bi nas ovakav rad doveo do konačnog jedinstva, ne samo narodnog i državnog, već i društvenog. Na sam dan, izveden je ovakav program:

- 1) O značaju ujedinjenja, govorio je velečasni Josip Mihelčić, župnik
- 2) «Hrvatskoj» pevao je mešoviti zbor «Neven»
- 3) «Hej trubaču» pevao je muški zbor «Lire»
- 4) «Ori mi se» pevao je mešoviti zbor «Neven»
- 5) «Lovački zbor» pevao je muški zbor «Lire»

i na kraju su bile deklamacije. Uveče je priređena zabava koja je bila dobro posećena od strane građanstva i seljaštva i potpuno je uspela u svakom pogledu. Naročito patriotski govor župnika Mihelčića, poznatog borca za narodno i državno jedinstvo, silno je oduševio prisutne.

Približavao se Sv. Sava i trebalo je pripremiti svetosavsku besedu. Horovođa Pavlović izvestio je upravu «Lire» da će se mešoviti zbor jedva moći održati nadalje, jer su udajom najbolje pevačice prestale biti izvršujući članovi društva. Radi toga moli da mu se «dadu slobodne ruke», pa da zamoli gđe. Burić i Demčak, Hrvatice, a i Srkinje, da nas pomognu sa pevanjem, kako bi se za besedu mogli što bolje spremati. Odbor je usvojio predlog horovođe i nema ništa protiv toga što će Hrvatice sudelovati kao aktivni članovi, jer kako znamo i ranijih godina bivali su Hrvati izvršujući članovi «Lire».

Program je izveden sledeći:

- 1) T. Ostojić: «Pravoslavija nastavnice» – tropar Sv. Savi, mešoviti zbor
- 2) G. Havelka: «Ko će nama na put stati» – muški zbor
- 3) S. Binički: «Jorgovana grana procvala»
- 4) Zajc: «Moja dika», peva samo sopran Helena Denčak, uz pratnju na glasoviru J. Burić
- 5) Betoven: «Molitva pod zvezdama» – muški zbor
- 6) J. Udicki: «Svetosavska misao»
- 7) Živa slika

Posle održane svetosavske besede, na sednici je konstatovano da je ovogodišnja svetosavska beseda uspela i u moralnom i u materijalnom pogledu izvanredno. Program je po svojoj kompoziciji vrlo uspeo, a izveden je sa osobitom spremom. Burni aplauz pratio je svaku tačku. Samo partija G. Denčak «koja je bila pri osobitu glasu» vrlo je uspela i predlaže predsednik da se gospođi izrazi pismena zahvalnost sa strane «Lire».

Do 1923. godine «Lira» nije imala svoju značku. Borocki, medicinar iz Beča, ponudio je firmu K. Sehirmeister VIII Josepstaolter strasse 53, koja je spremna izraditi društvene značke iz metala u veličini srebrnog dinara, sa plavim poljem, a na njemu liru u beloj boji. Okolo natpis da stoji «Srpsko pevačko društvo «Lira» u Dalju», sa vrpcama u srpskoj boji koje bi završavale sa zlatnim resama. Uveti firme su: najmanje 100 komada, za svotu od 560.000 austrijskih kruna ili 814 dinara. Navedene uslove za izradu značaka odbor je prihvatio.

Do 1923. godine «Lira» nije imala ni svoju krsnu slavu. U tom smislu, dr. Uzelac je predložio: «Obzirom na naš nacionalni i duševni preporod koji je nastao od oslobođenja na ovamo, da bi ta misao najbolje bila izražena u Preobraženju Gospodnjem, pa predlaže taj praznik kao krsnu slavu. Odbor je predlog usvojio.

Spasoje Dedić i Joca Papulić mišljenja su da Društvo nije dovoljno nastupalo prigodom većih, a naročito pri državnim svečanostima. Predlažu da se ubuduće o tom vodi računa, kako i sa ove strane ne bi bilo prigovora. Na ove primedbe dr. Uzelac odgovara da se ove primedbe ne mogu uvažiti iz razloga što sudelujući članovi mnogo ovise o volji svojih roditelja, pa često puta i protiv svoje volje moraju izostati sa pevanja. Kad se god moglo, pevalo se, a obaveze društva prema crkvi ne postoje, pa se prema tome i ne može zahtevati redovno pevanje na horu u crkvi».

Na Malu Gospojinu, 21. septembra 1923. godine, učestvovali su neki članovi «Lire» na proslavi pedesetogodišnjice vukovarskog Srpskog pevačkog društva «Javor» u Vukovaru i posveti društvenog barjaka. Zbog slave na Vodici daljskoj, «Lira» nije mogla učestvovati, što je za svaki način požaliti, jer je to bila prva prilika gde bi društvo moglo položiti ispit pred muzički obrazovanom publikom. Za spomen na taj dan, predsednik je ukucao ekser u spomen-ploču «Javora» sa punim imenom «Lirinim».

Rukovođen idejom ujedinjenja, odbor «Lire» preuzeo je inicijativu i proslavio sa ostalim kulturno prosvetnim ustanovama u Dalju 1. decembar, Dan ujedinjenja. Program su izveli «Lira» i «Neven», a velečasni Josip Mihelčić sa mladalačkim žarom i zanosom prikazao je sve tegobe i nezgode koje su stajale na putu našem ujedinjenju kroz tolike vekove. Setio se velikih heroja srpskih, koji žrtvovali su svoje živote za naše oslobođenje i ujedinjenje.

Udajom devojaka iz soprana 1923. godine prestao je rad mešovitog zbora. Ostao je muški zbor od 20 članova koji je nastavio rad.

Na godišnjoj skupštini, 11. februara 1923. godine govorio je blagajnik Spasoje Dedić:

« Slavna skupštino! U smislu pravila fonda za osnivanje Srpskog pevačkog društva «Lira», odbor je zatražio od Srpske pravoslavne crkvene općine račun o rukovođenju fondom, od njegovog početka do danas. Stanje fonda 10. februara 1923. godine stoji ovako: u gotovom 63,59 dinara; u društvenim obveznicama 245 dinara, u privatnim 700 dinara, u neplaćenim kamatama 98,60 dinara i u štedioničkim kamatama 57,55 dinara, ukupno 1.164,74 dinara. Primećujem da u smislu fonda, tj. njegovih pravila, kamatnjak je 8 %. Međutim SPC općina snizila je kamatnjak 1907. godine na 6 %, a glasom dopisa SPC općine povišen je kamatnjak sa 1. januarom 1923. godine na 10 %. Ovo iznosim da skupština zauzme stanovište, jer se od strane Srpske pravoslavne crkvene općine nije postupalo u smislu pravila. Apeliram na sve članove da svim snagama uznastojite kako bi se društveni kapital što brže umnožio i dostigao onu svotu koja je pravilima predviđena, tj. koja po današnjoj valuti dovoljna bude da se samostalni društveni horovođa može izdržavati, a to će se postići samo onda ako se svaki član svojski zauzme i po kojeg novog člana dovede».

Na ovaj izveštaj reagovao je sveštenik Ognjen Mangulović, perovođa Srpske pravoslavne crkvene općine. Osnovna glavnica fonda Srpskog pevačkog društva uložena je 1880. godine i iznosila je 283,66. Ta svota je do 10. februara 1923. godine narasla na 1.164,74 dinara. Crkvena skupština 1904. godine snizila je kamatnjak sa 8 % na 6 %, dok je crkveni odbor sa 1. januarom 1923. godine povisio taj kamatnjak na 10 %, obzirom na troškove oko rukovanja. Na ovoj skupštini definitivno je usvojeno da slava Srpskog pevačkog društva «Lira» bude Preobraženje Gospodnje. Na skupštini je ponovo izabran za predsednika dr. Uzelac koji izjavljuje da «Liru» voli nada sve i stalno mu je da «Lira» ostane na visini i da bude «zvezda vodilja u narodnom prosvetivanju». Na lični zahtev, razrešen je dužnosti blagajnika prvi dirigent «Lira» Spasoje Dedić zbog starosti. Za novog blagajnika izabran je Jovan Grujić. Pod tačkom eventualije, predsednik saopštava skupštini da je prošlogodišnji upravni odbor doneo zaključak o nabavci društvenih značaka kod jedne firme u Beču koja je postavila najpovoljnije uslove. Troškovi po komadu iznosiće po prilici 10 dinara. Sto komada značaka biće uređene po uzoru na značku pevačkog društva iz Broda.

Za vreme Prvog svetskog rata, odneta su zvona sa daljske crkve u ratne svrhe. Godine 1923. nabavljena su 4 nova zvona. Povodom osvećenja novih zvona, Crkvena opština se obratila «Liri» da 22. aprila, kada će se obaviti posvećenje zvona, peva na horu. Pošto će to biti veliko slavlje i da bi zbor bio što jači, pozvali su sve stare pevačice, jer za ovu priliku staratelj dotičnih nisu imali ništa protiv.

Poručene značke za «Liru» doneo je iz Beča Josip Rajh, trgovac iz Dalja. Lepo su bile izrađene, ali sa jednim nedostatkom. Mesto na kome se spaja lira sa krunom nije čvrsto zalepljeno i taj nedostatak morao se popraviti. Sto komada značaka koštalo je 1.911 dinara. Pedest komada se odmah rasprodalo, a ostalih 50 ima se čuvati kod društvenog blagajnika i stajaće na raspolaganju društvu. Svaki član koji ima značku, kao simbol Društva ima je poštovati i da samo na dane kad «Lira» zvanično učestvuje sme istu vidno nositi. Tko ne bude znao poštovati taj društveni znak, biće mu oduzet.

Odbor za prenos posmrtnih ostataka Stevana Stojanovića Mokranjca izvestio je «Liru» da će se prenos izvršiti 29. septembra 1923. godine iz Skoplja u Beograd. Odbor poziva sva pevačka društva da prisustvuju sahrani, a popodne da uzmu učešća sa svetovnim i crkvenim kompozicijama Stevana Mokranjca. Odbor «Lira», ispunjen pijetom i osećanjem prema neumrlom Stevanu Stojanoviću Mokranjcu, pozdravlja ovu zamisao i spreman je iz svoje strane izdašno pomoći. Pošto su članovi pevači «Lira» iz siromašnih ratarskih porodica, nisu u stanju iz vlastitih sredstava snositi troškove puta. «Liru» će na ovoj svečanosti zastupati 4 delegata. Ipak su, 27. septembra, odlučili da na ovu svečanost ode 16 pevača, 5 članova osnivača i 1 potpomažući član. U povorci je sudelovalo 25 pevačkih društava, među njima i «Lira», u povorci na vidnom šestom mestu.

Drugog dana, 30. septembra, održan je kongres Srpskih pevačkih društava, na kome su pročitana pravila i jednoglasno donešen zaključak da Savez srpskih pevačkih društava što pre otpočne svoj rad. «Liru» su zastupali predsednik dr. Uzelac i dirigent Milivoj Pavlović. Svako pevačko društvo koje stupa u Savez doprinosi godišnje 250 dinara, što pre da dostavi svoja pravila u dva primerka, kao i uplatu. Tu obavezu «Lira» je odmah ispunila.

Za proslavu krsne slave, Preobraženja, odbor je 29. jula predvideo: pre podne prisustvovanje Službi božjoj, a posle službe osvećenje vodice u školi. Posle podne održaće se duhovni koncert u prirodi, mesto će se kasnije odrediti. Program koji će sastaviti dirigent i naučiti pevače, sastojće se iz

5 pesama. Predsednik će održati predavanje. Detaljni program i tema predavanja odrediće se kasnije. Međutim, na sednici 18. avgusta, predsednik izveštava da su se pripreme za krsnu slavu Preobraženje morale prekinuti i to iz sledećih razloga: «Krsnu slavu svojevremeno odobrili smo, ne vodeći računa o velikim poljskim radovima. Izvršujući članovi ratari, pored najdublje volje, nisu mogli redovno dolaziti u pevačku školu, te je društveni horovođa bio prinuđen da pripreme prekine. Pošto bi te pripreme, ne samo ove godine već i ubuduće, stajale na putu, to je sa strane članova izražena želja da se izabere druga slava koja bi padala u vreme kad su poljski radovi završeni, kako bi izvršujući članovi svojim društvenim dužnostima mogli udovoljiti». Ovoga puta doneta je odluka da se za krsnu slavu društva «Lire» uzme Sv. Stefan Dečanski, koji pada 24. novembra.

Svoju prvu krsnu slavu Sv. Stefana Dečanskog članovi «Lire» proslavili su svečano. Održan je pomen u crkvi svim umrlim članovima, zatim je u prostorijama škole, zadužbini patrijarha Georgija Brankovića, obavljen čin rezanja slavskog kolača. Uveče, u prostorijama bioskopa, priređena je zabava na kojoj je dr. Uzelac održao predavanje o zaraznim bolestima, a «Lira» izvela 6 pesama. Posle je zabava nastavljena uz muziku.

U 1923. godini «Lira» je imala 20 sudelujućih članova, 27 osnivača upisalo se u toku godine, tako da je njihov broj dostigao 83. Potpomažućih članova koji su uplatili godišnji prigod bilo je 104.

Na svetosavskoj besedi 1924. godine «Lira» je nastupila pozorišnim komadom «Devojačka kletva». Odziv Daljaca je bio izvanredan. Sala bioskopa je bila mala i nije mogla da primi sve posetioce, pa se stvorila galama. U toj galami isticali su se nepristojnim ponašanjem potpomažući članovi: Vojin Orsić, kolar i Božo Orsić, ratar, koji su nedruštvenim izrazima povredili ugled Društva, zbog čega su isključeni iz «Lire». Poučen lošim iskustvom, odbor je odlučio da se ubuduće svetosavska beseda na dan Sv. Save daje za narod, bez obzira na članove, a nedelju dana kasnije da se sa istim programom daje zabava za članove njihovih porodica i zvanice.

Šandor Šap, gostioničar i vlasnik bioskopske sale u kojoj su se priređivale sve zabave, umro je i sahrana je obavljena 13. aprila 1924. godine u 4 časa posle podne. Pošto je pokojnik «Liri» šest puta uzastopce ustupio svoju salu bez ikakve naplate, a svako iznajmljivanje, ako se računa samo po 200 dinara, onda je društvu poklonio 1.200 dinara, a to je više nego što je dao ma koji osnivač. Prema običaju kakav je kod katoličkog sveta ovde, a kojoj je konfesiji i pokojnik pripadao, kupljen je venac sa trakom i natpisom: «U znak zahvalnosti, Srpsko pevačko društvo «Lira» za 250 dinara. Nosili su ga pevači Vojin Ajduković i Milivoj Makivić.

Prema novinskim vestima, pevačko društvo «Stanković» iz Beograda trebalo je da održi koncert u Osijeku na Petrovdan, 12. jula 1924. godine. Tim povodom, zamoljeni su da svrate u Dalj, «jer mnogi ljubitelji pesme i muzike u Dalju neće imati prilike da čuju ovakav hor». Iz zapisnika sednice, 28. decembra, vidi se da je «Stanković» gostovao u Dalju 13. jula 1924. godine. Prigodom dolaska, pozdravio ih je predsednik «Lire», dr. Uzelac, istaknuvši njihov kulturni rad, na što se predsednik «Stankovića» Branislav Nušić zahvalio. Poseta je bila vanredna. Koncert se sastojao od najlepših i najodabranijih srpskih, hrvatskih i slovenačkih pesama, a naročito Mokranjčevih «Rukoveti».

Petog decembra 1924. godine umrla je Milica Selenić, rođ. Vujić, osnivač «Lire». Sutradan, 6. decembra, na opelu je činodejstvovao episkop dr. Maksimilijan Hajdin sa brojnim sveštenstvom. Tom prilikom, pokojničini brat, dr. Vikentije Vujić, rektor Bogoslovije, postao je član osnivač, priloživši «Liri» 300 dinara.

U 1924. godini, Dalj je imao retku svečanost. «Bogato je ukrašena Srpska pravoslavna crkva ovdašnja i obnovljena», osvećenje je obavio patrijarh srpski Dimitrije. Zato su vršene velike pripreme u kojima je velikog učešća imala i «Lira». Pri samome osvećenja pevalo je Društvo na koru, a popodne, na svečanom banketu, opevalo je, na opće zadovoljstvo i priznanje, nekoliko pesama iz svog repertoara. Tom prilikom, nadmetao se sa njome vinkovački «Soko».

«Lira» je postojala 40 godina i nije imala svoj barjak. Nabavka je iziskivala velike troškove, broj potpomažućih članova je opao, jer je članarina povišena sa 6 na 48 dinara. U radu Društva pokazalo se da su društvena pravila nesavršena. Stanje blagajne je bilo na kraju godine: prihod 7.664 dinara, rashod 806 dinara i gotovina 6.858 dinara, što nije bilo dovoljno za nabavku barjaka.

Dr. Prokopije Uzelac, kraljevski sreski lekar, preselio se u Osijek 1925. godine i morao je prekinuti prosvetni rad u «Liri» koji je započeo pre pet godina. Za novog predsednika «Lire» izabran je učitelj Radoje Stepanov.

Godine 1925. navršilo se 100 godina od rođenja velikog srpskog naučnika Đure Daničića, pa je Srpska čitaonica tim povodom organizovala prigodnu manifestaciju na drugi dan Uskrsa, 20. aprila, na kojoj je «Lira» učestvovala sa tri pesme.

U maju 1925. godine dobila je «Lira» poziv od Srpskog pevačkog društva «Neven» iz Novog Sada da sudeluje pri osvećenju društvene zastave, koje će se obaviti 7. juna. Po jednodušnoj želji i volji pevača, «Lira» se odazvala pozivu, te je na umetničkom koncertu sa 18 pevača nastupila sa «Prvom rukoveti» Stevana Mokranjca, a dobila je priznanje «od mnogih odličnih osoba koje su na tom koncertu prisutne bile».

Sokolsko društvo iz Dalja priredilo je zabavu 13. januara 1926. godine na kojoj je «Lira» učestvovala sa dve pesme: «Omladini» i «Pesma srpskih sokolova». To je poslednji nastup za tri godine kako postoji muški zbor, jer je usled odlaska trojice članova iz drugog basa i

smrću Laze Dokića dirigent Milivoj Pavlović bio primoran da napusti dalji rad sa muškim horom i formira ponovo mešoviti. Već na proslavi Sv. Save, mešoviti hor «Lire» nastupio je sa pet kompozicija i u toku godine naučio Sinikovu «Liturgiju».

Novim pravilima nije bilo jasno definisano kako da «Lira» učestvuje na opelima izvršujućih (pevača) i potpomažućih članova. Skupština je 7. februara 1926. godine pod brojem 16 donela zaključak: « Na ukupu izvršujućem članu imade pevačko društvo pratiti i pojeti od kuće žalosti do groba. Osnivačima, potpomažućim i ostalim članovima od kuće do crkve i u crkvi».

Glavno tajništvo Jugoslovenskog pevačkog saveza iz Beograda pozvalo je sva društva udružena u Savez da, u svrhu izdavanja Muzičkog almanaha, do 1. juna 1927. godine podnesu glavnom tajništvu istorijat društva sa svim podacima, od osnivanja do danas. Pošto je «Lira» tražene podatke dostavila, sada je samo nadopunila fotografijama izvršnih članova.

«Lira» je stalno isticala potrebu što skorijeg podizanja Srpskog prosvetnog doma u Dalju. Način na koji bi se došlo do materijalnih sredstava jeste da kulturno prosvetna društva i razne ustanove, zatim pojedinci, daju beskamatne pozajmice, s tim da budu deoničari Doma. Tako će se skupiti veća svota kojom bi se moglo pristupiti gradnji, a beskamatno uloženi novac polako će se vraćati kada Dom otpočne sa radom. U tu svrhu, skupština je odobrila sumu od 5.000 dinara kao beskamatnu pozajmicu, te osim toga, u sledeće dve godine 50 % prihoda od svake priredbe. Odbor za podizanje Doma formiran je 12. februara 1928. godine. «Lira» je delegirala Milivoja Pavlovića, dirigenta i Veselina Orsića. Te godine je poveljena masovna akcija za izgradnju Doma.

U 1928. godini uprava se bavila i pitanjem nabavke barjaka, što se zbog finansijskih teškoća moralo odgoditi. Preko osječkog trgovca Dimitrijevića, dve bečke firme poslale su uzorke materijala za izradu barjaka, koji bi koštao oko 2.000 šilinga ili oko 18.000 dinara. Sa svotom od 5.000 dinara s kojom je društvo raspolagalo, nije se mogla ostvariti nabavka.

«Lira», kao član Jugoslovenskog pevačkog saveza, uplaćivala je redovno svoju godišnju članarinu koja je do 1926. godine iznosila 240 dinara. Pošto je smanjena za 100 dinara, zamolili su da višak uračuna ubuduće. Tajništvo je odgovorilo da se uplaćene sume ne vraćaju i da zaključci drugog i trećeg zbora delegata važe ubuduće. Kao član, «Lira» je morala uzeti sva muzička izdanja ovog saveza. Tako je Savez 1928. godine izdao 14 svezaka po ceni od 180 dinara, koje je društvo već platilo, ali odmah je konstatovano da društvo neće imati velike koristi od ovih izdanja, jer osim nekoliko kompozicija koje može zbor izvoditi, sve ostale nemaju neke muzičke vrednosti. Nema patriotskih i narodnih kompozicija.

Originalna pravila za osnivanje fonda Srpskog pevačkog društva u Dalju, svojeručno potpisana od darovatelja 28. februara 1880. godine čuvao je Spasoje Dedić kao «sveti amanet», a sada ih je predao Milivoju Pavloviću na čuvanje, ali ne kao predsedniku Društva, već kao horovodi, jer se predsedništvo menja, dočim je «horovođstvo stalnije». Primljene spise Milivoj Pavlović je obećao da će čuvati «kao što se sveti čuvaju amaneti» dokle god je horovođa i kasnije će «nasledstvu u pohranu predati».

Ponovo je uprava «Lire» diskutovala o nabavci barjaka, ovoga puta kod Josipa Kaplanda iz Zagreba. Ovoga puta da se nabavi materijal, a šivanje i vezenje natpisa da se poveri manastiru Kuveždinu. Dimenzije da budu: dužina 2.40 m, širina 1.50 m. Svaka boja barjaka bila bi široka 50 cm. Prema dobijenim informacijama, vezenje u manastiru Kuveždinu koštalo bi po jednom slovu od 9 cm 30 dinara, a po slovu od 7 cm 25 dinara. Pošto bi dali neka slova praviti i od 20 cm, ta bi koštala nešto više. Prema iznesenom, barjak bi koštao oko 7.000 dinara.

U aprilu 1928. godine manastir Kuveždin izvestio je «Liru» da bi samo šivanje i vezenje barjaka koštalo 4.000 dinara, dok bi tkaninu, zlatni konac i druge ukrase morali sami nabaviti. Trake barjaka mogle bi biti od sve tri boje ili po boji svaka za sebe. Pošto tkanina na barjaku treba da bude dupla, sama bi koštala 5.500 dinara, te bi ceo barjak koštao oko 11.000 dinara. Kako je društvo na raspolaganju imalo samo 7.000 dinara i u ovoj godini od barjaka se moralo odustati.

Akcija za podizanje Prosvetnog doma urodila je plodom i osvećenje kamena temeljca obavljeno je 1. juna 1928. godine. Na svetio arhijerejskoj liturgiji koju je služio Njegova Svetost patrijarh srpski Dimitrije, uz sasluženje sveštenstva iz Beograda, Dalja i okoline, pevao je muški zbor «Lire» Sinikovu «Liturgiju», bio je prisutan činu osvećenja kamena temeljca koji je posle svete liturgije izvršio lično patrijarh Dimitrije. Pored kulturno prosvetnih društava iz Dalja, prisustvovali su ovom činu predstavnici vojnih i civilnih vlasti, izaslanici okolnih sokolskih društava, te mnogobrojni narod iz Dalja i okoline. Posle podne toga dana, priredilo je Sokolsko društvo svečanu akademiju u svom dvorištu, a uveče je «Lira» u gostioni Karla Jelineka priredila zabavu u korist Prosvetnog doma na kojoj je izvela 6 kompozicija. Posle programa koji je precizno izveden, razvilo se narodno veselje uz zvuke vojne muzike.

Zlatna knjiga za članove Srpskog pevačkog društva Lira u Dalju

Na početku, pre spiska imena, napisan je sledeći tekst: «Pošto je prva ovakva knjiga za članove Srpskog pevačkog društva «Lire» izgubljena, to se ovde ponovo upisuju svi ondašnji članovi. Knjige je nestalo za vreme svetskog rata u vremenu od 1914-1918. g».

Od godine 1885. zaključno sa 1928. upisano je 369 članova Srba, Hrvata, Nemaca. Posle 1928. tajnici Srpskog pevačkog društva «Lire» u čiju nadležnost je spadalo vođenje ove knjige, nisu unosili podatke.

Upravni odbor «Lire» planirao je izlet na Vodicu. Uviđajući potrebu takvog izleta, koji služi ne samo za razonodu, već i za bolje upoznavanje i gajenje društvenosti, prireden je u nedelju, 26. avgusta 1928. godine. Pre podne je u manastiru na Vodici služena sveta liturgija na kojoj je celokupan zbor pevao. Članovi osnivači i potpomažući platili su po 15 dinara za ručak, dok je za izvšne članove-pevače sve plaćeno iz društvene blagajne.

U 1928. godini delovao je muški zbor od 30 članova. Međutim, polazjenje pevačke škole nije baš bilo uredno. Radi toga, dirigent Milivoj Pavlović obratio se članovima skupštine 17. februara 1929. godine: «Čast pojedincima, ali je većini svaka neznatnija prilika i zgoda bila preča od pevanja, a to su: svečarske časti, koje po 2-3 dana traju, svatovi, klanja svinja, itd, a posledica je onda obično gubitak glasa za izvesno vreme, što veoma otežava napredak u pevanju. Nije onda čudo, što se za dva meseca učenja jedva mogao savladati program Svetosavske besede. Radi ugleda i boljeg napretka «Lire», ubuduće ja stavljam na srce pevačima da ozbiljnije shvate svoju dužnost prema društvu, da polazjenje pevačke škole pretpostave svečarima, daćama i svatovima, izuzev slučajne lične obavezanosti, te ako je koji baš kao uzvanik u spomenutim prilikama, može jedan sat, koliko traje pevanje, prekinuti čašćenje i doći na pevanje. Molim vas da svi prema svojim silama pomognete «Liru», da bi se ona ne samo održala i tavorila, nego što većma uznapredovala i kao naša najstarija kulturno prosvetna ustanova podigla se do što veće moralne visine».

Na osnovu tačke 4 o javnoj bezbednosti poretka u državi od 6. januara 1929. godine, sva društva i ustanove za svoj dalji opstanak i rad morali su podneti svoja pravila na odobrenje. Veliki župan Osječke oblasti odobrio je pod broj 1567 rad «Lire» 13. aprila 1929. godine.

Liga protiv tuberkuloze uputila je «Liri» molbu da se upiše za člana sa sumom od 2.000 dinara, te će moći svake godine poslati jedno dete na lečenje na trošak Lige. Pošto Društvo nije raspolagalo većom svotom novca u blagajni, molbi se nisu mogli odazvati.

Pozivu Prvog beogradskog društva da i «Lira» uzme učešća 23, 24. i 25. juna 1929. na proslavi koja se održava na Duhove u Beogradu, «Lira» se nije mogla odazvati, jer se zahtevalo da nastupi sa «Desetom rukoveti» Stevana Mokranjca, kompozicijom za mešoviti zbor, a «Lira» je u to vreme imala muški zbor, a osim toga, troškovi bi za učešće iznosili oko 3-4.000 dinara, koje «Lira» nije mogla sakupiti.

Vojvodanska pevačka župa osnovana je 25. avgusta 1929. godine i odmah je obavestila «Liru» da prema pravilima Jugoslovenskog pevačkog društva svako društvo postaje automatski član u dotičnoj oblasti. Ujedno poziva da župsku članarinu, koja iznosi po svakom redovnom članu 1 dinar mesečno, šalju župi tromesečno unapred.

Pošto Dalj, pa potom ni Društvo ni po bivšoj podeli oblasti, ni po političkoj podeli na Banovine ne pripada Vojvodanskoj pevačkoj župi, nisu hteli pristupiti. Ako se takva župa osnuje u Savskoj Banovini, Društvo će naknadno rešiti kojoj župi će se priključiti.

Prvo beogradsko pevačko društvo, ceneći rad na širenju i negovanju nacionalne i umetničke pesme, izabralo je na svojoj 76. redovnoj skupštini, održanoj 24. marta 1929. godine, «Liru» za počasnog člana, te izveštavajući je o tome, dostavilo joj je «krasno izrađenu počasnu diplomu».

Prosvetni dom je otvoren na dan hramovne slave Sv. velikomučenika Dimitrija, 8. novembra 1929. godine. Na otvorenju je učestvovala «Lira» sa pesmama «Padajte braćo» i «Nasred sela». Na zabavi koja je priređena posle otvorenja Doma, učestvovala je i omladina, među kojima i neki članovi «Lire» sa pozorišnim komadom «Običan čovek», koji je odlično i na opće zadovoljstvo izveden pod rukovodstvom Milivoja Pavlovića.

I u 1929. godini skupština je donela odluku da se još u toku godine nabavi društveni barjak i da se osveti istovremeno kad i Prosvetni dom. Zatražili su uzorak od firme «Felinger i Kisinger» iz Beča, Josipa Kaplana iz Zagreba i Nikole Ivkovića iz Novog Sada. Za izradu ponovo su se obratili manastiru Kuveždinu, koji je izvestio da bi izrada koštala oko 12.000 dinara; materijal 8.000 i ručni rad 4.000 dinara. U to vreme, društvo je raspolagalo sa 12.000 dinara, ali od te sume 5.000 je pozajmljeno osnivačkom odboru za podizanje Prosvetnog doma, a ostatak od 7.000 nije bio dovoljan, pa se nabavka i izrada barjaka ponovo odgodila dok ne nastupe povoljnije prilike.

Na skupštini održanoj 9. februara 1930. godine, predsednik Milivoj Pavlović izvestio je: «Vršeći svoj kulturno prosvetni rad, «Lira» je u prošloj godini bila dosta aktivna, te je moralno i materijalno potpomagala i druge ustanove. Tako je materijalno pomogla održavanje manifestacije Lige protiv tuberkuloze, održane dana 26. maja 1929. godine nema mesta gde je održana. Zbog slabog finansijskog stanja, nije se mogla odazvati pozivu upravnog odbora Lige protiv tuberkuloze u Osijeku, koja je, pored velikih napora oko suzbijanja ove bolesti u osječkoj oblasti, pokrenula alciju da zakupi na obali Jadranskog mora, u Kaštelu kod Splita, jednu veliku vilu koja bi se preuredila za sanatorijum u kome bi se omogućio oporavak deci i odraslima iz našeg kraja. Ovaj apel Lige došao je baš kada je «Lira» izdalcima za Prosvetni dom, Sokolsko društvo te razne druge ustanove van Dalja oslabila i za tu plemenitu i za narod korisnu stvar nije mogla ništa dotirati».

Srpsko pevačko društvo «Mokranjac» iz Skoplja pozvalo je «Liru» na osvećenje zastave 27. septembra 1929. godine. Pošto se Društvo nije moglo odazvati, uputilo je prilog 40 dinara. Istu sumu poslali su i Prvom beogradskom pevačkom društvu za osvećenje zastave. Takođe su uputili priloge od 50 dinara: Srpskom pevačkom društvu u Mrkonjić gradu za podizanje društvenog doma; pevačkom društvu «Petar Veliki Oslobođilac» Novo Sarajevu; Zanatlijskom pevačkom društvu «Živorad» Veliko Gradište; Šabačkom pevačkom društvu u mesnom odboru Beograd. Za podizanje spomenika kralju Petru I u Zagrebu poslali su 100 dinara.

Obzirom na svoje potrebe, kao što su: nabavka barjaka, harmonijuma, proslave pedesetogodišnjice, «Lira» je prestala davati 50% od svojih prihoda Prosvetnom domu, jer je podignut.

Jugoslovenski pevački savez potraživao je od «Lire» zaostalu članarinu, koja je do 1931. godine iznosila 810 dinara. Povodom potraživanja, konstatovano je da ni u jednoj prilici kad nam je pomoć zatrebala, nije od Saveza pružena, niti je Društvo od njega imalo kakve koristi. «Lira» je pripadala župi u Novoj Gradiški, a pošto je ova bila neaktivna, članovi su predlagali da se pripoje vukovarskoj župi, ali do toga nije došlo.

U čast Njegove Svetosti patrijarha srpskog Varnave, koji je posetio Dalj, u Prosvetnom domu je 24. oktobra 1931. godine priređena svečana akademija na koju je odobren pristup samo pozvanima i gostima sa strane. Odelo svečano, ulaz besplatan. U programu je učestvovala «Lira» sa 5 kompozicija, pozdravni govor održao je dr. Prokopije Uzelac, a Sokolsko društvo je učestvovalo sa dve proste vežbe.

Vanredna godišnja skupština održana je 29. aprila 1934. godine, odobrenjem sreskog načelstva, koje je predstavljao izaslanik Mita Popović, opštinski beležnik u Dalju. Na ovoj skupštini neka su pravila Društva izmenjena i dopunjena i podneta velikom županu osječke oblasti na odobrenje. Član 32 pravila glasi: «Srpsko pevačko društvo «Lira» u Dalju spada pod vrhovnu vlast i nadzor Ministarstva prosvete, te su sve odluke Ministarstva obavezne za upravni i nadzorni odbor, kao i za skupštinu». Član 33: «Društvo će svake godine po održanju godišnje skupštine, koja se mora održati do kraja februara, podneti Ministarstvu prosvete odeljenje za osnovnu nastavu izveštaj o svom radu za minulu godinu i jedan primerak godišnjeg računa». Član 35: «Srpsko pevačko društvo «Lira» može opštiti sa državnim vlastima samo preko školskog nadzornika u čijem se području nalazi».

Između «Lire» i Prosvetnog doma trebalo je doći do integracije i tim povodom je Milivoj Pavlović na skupštini izneo istorijat rada na podizanju Prosvetnog doma, naglasivši da je «Lira» prva uvidela potrebu jednog ovakvog Doma, koji bi bio žarište svih kulturnih, humanih i nacionalnih stremljenja našega mesta, te da je inicijativa za podizanje Doma potekla baš iz kruga članova «Lire». Prilike nisu dozvoljavale da se ova zamisao izvede sa sredstvima i u režiji «Lire», pa je «Lira» sa radošću prihvatila poduhvat drugih da se to ostvari. Na konferenciji koja je u tu svrhu svojevremeno održana, na kojoj su prisustvovali opunomoćeni delegati mnogih društava, «Lira» je pristala na gradnju Doma i na izvesne materijalne obaveze, koje su bile podstrek i podloga za početak gradnje Doma. Ni «Lira», kao ni ostala društva, nije svojim obavezama u celosti udovoljila, pa je sadašnja uprava Doma došla u težak položaj. Iz tog razloga i uverenja moli skupštinu da bez ikakvih rezervi prihvati poziv današnje uprave Prosvetnog doma Njegovog Veličanstva kralja Aleksandra I i da uđe u sastav Doma, sa svom svojom imovinom, kao sekcija, dok bi se detalji ulaska utvrdili na konferenciji koja bi se održala sa upravom Doma i ostalim društvima koja prihvate integraciju. Vama fuzija ne bi oduzela dosadašnji karakter niti ugled Društva, nego bi u takvom sastavu Društvo još više napredovalo. Posle pauze, Marko Ajduković izneo je obaveze Doma, pa predlaže da se integracija prihvati i ističe «da bi Dom promašio svoju svrhu ako u njemu ne bi radila i delovala kulturna i nacionalna društva». Ostajući dosledno svojim obavezama prema Prosvetnom domu, Srpsko pevačko društvo «Lira» prihvata poziv od 24. februara 1934. godine, te stupa u zajednicu sa Prosvetnim domom. Za stupanje u zajednicu, Srpsko pevačko društvo «Lira» postavlja ove uslove: da uprava Prosvetnog doma mora garantovati dalji opstanak i razvitak Srpskog pevačkog društva «Lire», da u upravi Prosvetnog doma bude proporcionalni broj delegata učlanjenih društava prema njihovoj materijalnoj snazi, tj. veličini uloga i prosvetnom radu.

Za 1935. godinu nedostaju zapisnici skupštine i sednica. Sačuvana je jedna pozivnica Sokolskog društva u Dalju koje je 1. decembra 1935. godine u Prosvetnom domu izvelo bogat kulturno umetnički program povodom Dana ujedinjenja.

Za 1936. godinu postoji samo kratak zapis sednice održane 12. februara, na kojoj je izabrana uprava od 4 člana.

Jugoslovenski pevački savez u Somboru organizovao je slet 13. i 14. novembra 1937. godine. «Lira» je učestvovala pesmom Josifa Marinkovića «Smesa srpskih narodnih pesama». Za ovo učešće, dobila je sponom ploču sa srebrnim vencem i zlatnom lirom kao znak priznanja.

Uobičajeno je bilo da se prilikom Svetosavske besede svake godine pevačima za njihov trud i požrtvovanje za dolazak na probe dotira izvesna svota novca iz blagajne društva. Za 1937. godinu odobreno je da se iz društvene kase dotira za svakog pevača iznos u vrednosti jednog para hrenovki i pola litre vina.

Za svetosavsku besedu, predsednik «Lire» Milivoj Pavlović obratio se Srpskoj ženskoj dobrotvornoj zadruzi u Dalju, da im posudi zavesu, pošto je zavesa Prosvetnog doma neupotrebljiva. Pošto je predsednik odbijen, odbor «Lire» zaključuje da ovaj postupak nije u skladu sa idejom i nazivom Srpske ženske dobrotvorne zadruge i smatra ga za uvredu, te od 28. januara 1938. godine prekida svaki kulturno-prijateljski odnos sa ovom ustanovom.

Zadnjih nekoliko godina pevači su se neredovno odazivali na horske probe. Radi toga je horovođa i predsednik molio pevače da s više volje i elana dolaze na pevanje, jer Društvu «preti likvidacija».

Do 1941. godine «Lira» je priređivala izlete na Vodicu, igranke, učestvovala na bogoslužjenjima, hor je imao korepetitora Milivoja Konstantinovića koji je obučavao pevače.

Poslednja sednica «Lire» održana je 2. marta 1941. godine u osnovnoj školi «Patrijarh Georgije Branković» u 11:30 časova. Gosti na sednici bili su predsednik pevačke župe «Dr. Laza Kostić» iz Sombora, ing. Svetozar Krotin, tajnik Vanda Hadžić, Srpsko pevačko društvo iz Tovariševa sa odborom, te brojno građanstvo iz Dalja. Uveče je priređen koncert u Prosvetnom domu, na kome su uzeli učešća oba pevačka društva, a posebno su još gosti iz Tovariševa savršeno izveli dramu «Knez Ivo od Semberije» Branislava Nušića.

Prestanak rada

Već idućeg meseca, 6. aprila 1941. godine, izbio je II svetski rat, koji je prekinuo dalji rad Srpskog pevačkog društva «Lira». Time će se i završiti dugogodišnji rad, koji je, sa manjim prekidima, trajao punih 56 godina, u razdoblju od 1885. do 1941. godine.

Kao nacionalno kulturna ustanova, vršeci predano i sa mnogo pregalaštva svoju kulturno prosvetnu misiju, ne samo negovanjem jugoslovenske i opće slovenske narodne umetničke pesme, već i priređivanjem javnih priredaba i poučnih predavanja, «Lira» je podizala duh i budila nacionalnu svest u našem narodu. Ta njena misija nije bila ograničena samo na Dalj, već se prostirala i na okolna mesta, učešćem u raznim svečanostima i kulturnim manifestacijama, svuda potpomažući rad i nastojanja oko kulturnog uzdizanja naroda, a kao član Jugoslovenskog pevačkog saveza uzimala je aktivnog učešća u njegovim priredbama u Beogradu, 1924. godine povodom prenosa posmrtnih ostataka našeg slavnog kompozitora Stevana Stojanovića Mokranjca iz Skoplja u Beograd. Zatim 1926. godine na proslavi Srpskog pevačkog društva «Neven» u Novom Sadu, na kojoj je «Lira» istupila sa najlepšim, ali i najtežim kompozicijama Stevana Mokranjca «Prva rukovet – Iz moje domovine». Potom na sletu pevačkih društava Jugoslovenskog pevačkog saveza 1937. godine u Somboru, gde je nastupila sa Drugim kolom «Srpskih narodnih pesama» Josifa Marinkovića, te konačno na sletu pevačke župe «Dr. Laza Kostić» u Borovu 1940. godine, gde je na koncertu pevačkih društava otpevala «Omladini» Isidora Baijca.

Kad su u Dalju priređivane javne svečanosti općeg karaktera, uvek je «Lira» nastupala sa ovdašnjim Hrvatskim pevačkim društvom «Neven», čime se naročito manifestovala bratska sloga i jedinstvo naših naroda. Kad su pojedine ustanove, škole i Srpska ženska dobrotvorna zadruga poduzimale akciju oko zbrinjavanja dece socijalno ugroženih porodica, «Lira» im je uvek pritekla u pomoć, bilo učešćem u priredbama ili prilogom u gotovom novcu. Među članovima «Lire» ponikla je ideja o podizanju Prosvetnog doma, za čim se već davno osećala potreba. Taj dom je imao biti žarište svega kulturnog života u Dalju, te kulturni rasadnik mesta i okoline. To je bilo 1920. godine. Od toga doba, «Lira» je u sporazumu sa drugim društvima uložila mnogo truda, da do ostvarenja te zamisli dođe. Godine 1928. započela je gradnja Doma, a 1929. i dovršena. Sva društva, sa «Lirom» na čelu, uz velike napore i žrtve, konačno su uspela da se Dom što pre podigne. U svemu je prednjačila «Lira», koja je akcije izdašno pomagale samo gotovim novcem, već i mnogobrojnim priredbama u korist Doma. Konačno je, zahvaljujući svesti svojih građana, od kojih su njih dvanaestorica dali pismenu garanciju za podizanje kredita od 200.000 dinara, što je ubrzalo gradnju, pa je prilozima sa strane mesnih ustanova i društava Dom podignut.

Prosvetni dom bio je još u toku 1929. godine podignut i već je na dan Sv. Dimitrija, 8. novembra, priređena prva svečana priredba, a 27. januara 1930. svetosavska beseda. U Domu se smestila Srpska čitaonica, Srpska ženska dobrotvorna zadruga i Sokolsko društvo, koji su mogli koristiti prostorije za svoje sastanke, no «Lira» je i dalje održavala svoje pevačke vežbe i sastanke u osnovnoj školi, gde je imala i svoj inventar. To je trajalo do 1941. godine, kada je izbio II svetski rat

koji je prekinuo i rad Srpskog pevačkog društva «Lira». Ustaška vlast odmah je rasturila sva srpska društva i ustanove prigrabivši njihovu imovinu, pa je tom prilikom razgrabljena sva imovina «Lire». Uništena je gotovo sva arhiva, jer su u školi bile smeštene ustaše, koje su uništavale sve što je bilo srpsko.

“Kao da sam predviđao, pa sam još prije ulaska ustaša spremio važnije dokumente, te nekoje partiture i tako ih spasio od propasti. Harmonij su prisvojili ustaški omladinci, a sada je, zajedno s ormarom, u posedu osnovne škole. Na zahtev ovdašnjeg ustaškog tabora, morala su sva društva, pa i «Lira», predati svu svoju gotovinu izaslanicima ustaškog tabora. Dok su ostala društva bila pasivna, «Lira» je imala uloženog novca u štedionici i to 10.353 dinara, te u obveznicama 7 % državnog investicionog zajma 2.300 dinara, koje je morala izručiti ustaškim izaslanicima. Po oslobađanju, ja sam tu svotu, kao i štetu u imovini, te izgublenu dobit u smislu odredaba naše narodne vlasti, prijavio kotarskoj komisiji za ratnu štetu (po obrascu br. 3) koja je tu štetu na ročištu održanom 25. maja 1945. godine procenila na 26.650 dinara (po kursu na dan 6. aprila 1945. godine 1 dolar 50 dinara). Ovo rešenje komisije predaću u smislu člana 31 pravila Srpskog pevačkog društva «Lire» uz ostale agende i partiture ovdašnjoj Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj općini na pohranu. Uz ovo rešenje o ratnoj šteti, predaću Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj općini u Dalju takođe rešenje za Prosvetni dom sa procenjenom ratnom štetom od 59.500 dinara, te za bivše Sokolsko društvo sa procenjenom štetom od 19.402 dinara. Ako ikada dođe do realizacije ratne štete, to će Srpska crkvena općina kao posednik tih rešenja postupiti pravedno, kako nađe za shodno. Konstatujući ukratko rad i pregnuće Srpskog pevačkog društva «Lire», napominjem da je «Lira» za celo vreme svoga opstanka i rada prednjačila u kulturnom uzdizanju svoga naroda, pa je tu svoju misiju predano vršila i časno je izvršila. «Zato će njena uspomena ostati svetla i trajna u srpskom narodu» - zapisao je u Dalju 26. maja 1946. godine Milivoj Pavlović, učitelj u mirovini, bivši horovoda Srpskog pevačkog društva «LIRE». -